
Nezaměstnanost klesá k českému rekordu desetiletí

Nezaměstnanost klesá k českému rekordu desetiletí

Stesky »Není práce« se po třech letech rekordní prosperity změnilly v povzdechy »Nejsou lidi«. Schopní a ochotní pracovat. Nezaměstnanost v České republice je nejnižší od zhroutení bankovního socialismu v roce 1997.

Volných míst se nabízí dokonce nejvíc v polistopadové historii. Český statistický úřad dnes zveřejní údaje o nezaměstnanosti za druhou čtvrtinu roku. Čeká se, že poprvé po devíti letech bude v zemi méně než šest procent lidí bez práce. Přesně na této hranici se nezaměstnanost zastavila v prvním čtvrtletí letošního roku.

Ekonomové čekají, že pokles bude dlouhodobě pokračovat. »Do dvou let můžeme být na pěti procentech,« říká ministr práce Petr Nečas. Výsledky se dají srovnávat s ostatními zeměmi Evropské unie. Do první unijní pětky se nedostaneme. Tam patří Dánové, Irové, Estonci, Nizozemci a Rakušané. Všichni s nezaměstnaností nižší než pět procent. Do první desítky ale už Česko patří.

Dědictví Miloše Zemana

Právě nezaměstnanost kazila jako poslední jinak výborný obrázek české ekonomiky – s rychlým růstem HDP a platů, úspěchem ve vývozu a nízkou inflací. Není to výjimečné. Změny k lepšímu se ve větší nabídce míst odrážejí se zpožděním ve většině vyspělých zemí. Německo se z delší stagnace probralo před třemi lety, nezaměstnanost ale začala výrazněji klesat až loni.

Politici, kteří se pustí do změn a nastartují zemi k většímu výkonu, se tak málokdy v úřadě dočkají rekordů v nízké nezaměstnanosti. Tedy pokud nevyhrají volby hned třikrát jako Tony Blair nebo Margaret Thatcherová.

Komu z předchůdců vděčí Mirek Topolánek za premiérování v časech nejnižší nezaměstnanosti? Především Miloši Zemanovi a vládě z let 1998 až 2002. Zeman přispěl dvěma zásadními rozhodnutími: privatizací bank a vstřícností vůči zahraničním investorům.

Nezaměstnanost klesá k rekordu desetiletí

Jeho následovníci si už moc bodů počítat nemohou. Zásadní vliv měl samozřejmě vstup do Evropské unie a pád posledních obchodních bariér v roce 2004, v éře Vladimíra Špidly. Ten se ale nedá vykládat jako zásluha jednoho ministerského předsedy.

Právě jeho vláda ale zpřísnila některé sociální zákony a ztížila tak zneužívání sociálních dávek. Obtížnější přístup k podporám mají čerství absolventi škol. Dlouhodobě nezaměstnaní mají povinnost nastoupit na veřejně prospěšné práce. Pokud odmítnou a s úřady nespolupracují, mohou přijít o sociální dávky a skončit na existenčním minimu 2020 korun.

Část »rozdělané« práce po Špidlově pádu dotahovali Stanislav Gross a Jiří Paroubek. S žádným vlastním výrazným nápadem, který by zemi posunul k dlouhodobě nízké nezaměstnanosti, však nepřišli. Neměli k tomu ani moc příležitostí. Oba strávili v úřadě jen rok. A volby už byly na dohled.

Co předvede Topolánek

Zásadní rozhodnutí, které by přispělo k větší nabídce pracovních příležitostí, zatím neudělala ani Topolánkova vláda. Nic takového není v reformním balíku, který začnou v příštích týdnech znovu projednávat poslanci.

Ministr práce Petr Nečas slibuje, že s další porcí změn, které by Česku měly zajistit dlouhodobě nízkou nezaměstnanost, přijde ještě letos. Prosadí-li ji, začne platit v roce 2009. Je nejvyšší čas.

Jedna ze Zemanových zásluh – úlevy pro investory – už totiž má zenit za sebou. Do země přitáhla velké firmy, které zde postavily hlavně továrny. S rostoucími platy tento typ investorů ale pomalu ztrácí o Česko zájem. A ty, kteří by tady chtěli stavět vývojová nebo obchodní centra, odrazuje nedostatek vzdělaných lidí. Právě proto rostou platy v informačních technologiích nebo ve financích nejrychleji. »Další pokles nezaměstnanosti už nebude příliš rychlý, než se dá ekonomice nějaký další výrazný impuls,« říká ekonom Ondřej Schneider z Institutu ekonomických studií univerzity Karlovy. Co jím může být? »Důležité je otočit směr. Na nápadech a obchodu se vydělává víc než na výrobě. Není to nemožné. Finsko vidělo výsledky obratu do deseti let,« říká ekonom Miroslav Zámečník. Lze také udělat rozhodnutí, která zaberou rychleji. Snížit sociální pojištění nebo uvolnit tuhý zákoník práce.

Nezaměstnanost se většinou vylepšuje až jako poslední z výsledků ekonomiky, protože firmy dlouho váhají, než začnou přijímat nové lidi. Udělají to, až když tuší, že prosperita bude trvalejší. Váhání je tím delší, čím je složitější člověka propustit. V Dánsku nebo USA, kde lze dát výpověď na hodinu, vyčkávají nejméně.

Ti, kteří pracovat nebudou

Politici rádi slibují, kam až nezaměstnanost srazí. Často se zastavují u 5 procent. Každá země má totiž přirozenou míru nezaměstnanosti, které se nezbaví, ani kdyby sílila seberycheji. »Většinou je to kolem tří procent. U nás to může být o něco výš,« říká Schneider. Existují dva typy lidí. Ti, kteří ztratí místo nebo dají výpověď, chodí pár měsíců po pohovorech, než vezmou jiné. Druhá skupina pracovat nikdy nebude, byť by ji do toho tlačil sebestřísnější sociální systém.